

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА

Број: 401-00-01096/2017-03

27. март 2017. године

Кнеза Милоша 20

Београд

На основу члана 16. став 2. Закона о изменама и допунама Закона о буџетском систему („Службени гласник РС”, број 103/15),

министар финансија доноси

ПЛАН
УВОЂЕЊА РОДНО ОДГОВОРНОГ БУЏЕТИРАЊА
У ПОСТУПАК ПРИПРЕМЕ И ДОНОШЕЊА БУЏЕТА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ЗА 2018. ГОДИНУ

У оквиру спровођења реформе јавних финансија, у поступку припреме и доношења буџета Републике Србије за 2018. годину са пројекцијама за 2019. и 2020. годину, настављен је процес унапређења програмског модела буџета кроз увођење принципа родно одговорног буџетирања у буџетски процес.

Родно одговорно буџетирање подразумева родну анализу буџета и реструктурирање прихода и расхода са циљем унапређења родне равноправности. Родно одговорно буџетирање помаже у остварењу алокацијске ефикасности која подразумева распоређивање средстава буџета са циљем унапређења родне равноправности, а у складу са чланом 4. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 – испр, 108/13, 142/14, 68/15 – др. закон, 103/15 и 99/16).

На основу предлога Министарства финансија и Координационог тела за родну равноправност, 28 директних буџетских корисника било је укључено у пилот фазу, а затим и у прву фазу постепеног увођења елемената родно одговорног буџетирања у буџету за 2017. годину.

Овим планом предвиђено је да се број директних буџетских корисника прошири за још 7 (седам) органа, тако да ће укупно 35 буџетских корисника применити родно одговорно буџетирање у својим финансијским плановима за 2018. годину.

Сходно члану 16. став 1. Закона о изменама и допунама Закона о буџетском систему („Службени гласник РС”, број 103/15) предвиђено је да се до 2020. године заокружи процес постепеног увођења родно одговорног буџетирања за све буџетске кориснике на свим нивоима власти.

1. У поступку припреме и доношења буџета за 2018. годину, група од 35 корисника буџетских средстава треба да примени родно одговорно буџетирање односно уради родну анализу расхода и издатака за 2017. годину и то:

Табела 1 – буџетски корисници који су већ у процесу:

Ред. бр.	Назив корисника буџетских средстава
1	Народна скупштина Републике Србије
2	Министарство финансија
3	Министарство спољних послова

4	Министарство одбране
5	Министарство државне управе и локалне самоуправе
6	Министарство унутрашњих послова
7	Министарство привреде
8	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре
9	Министарство правде
10	Министарство пољопривреде и заштите животне средине
11	Министарство просвете, науке и технолошког развоја
12	Министарство здравља
13	Министарство рударства и енергетике
14	Министарство културе и информисања
15	Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
16	Министарство омладине и спорта
17	Министарство трговине, туризма и телекомуникација
18	Републички секретаријат за јавне политике
19	Републички завод за статистику
20	Српска академија наука и уметности
21	Комесаријат за избеглице и миграције
22	Канцеларија за европске интеграције
23	Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом
24	Канцеларија за Косово и Метохију
25	Канцеларија за људска и мањинска права
26	Канцеларија за управљање јавним улагањима
27	Генерални секретаријат Владе
28	Канцеларија за сарадњу с медијима

Табела 2 – буџетски корисници који су по први пут обухваћени планом:

Ред. бр.	Назив корисника буџетских средстава
1	Фискални савет
2	Заштитник грађана
3	Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
4	Повереник за заштиту равноправности
5	Високи савет судства
6	Државно веће тужилаца
7	Државна ревизорска институција

На основу родне анализе, наведени корисници буџетских средстава треба да формулишу своје родно одговорне циљеве и индикаторе који адекватно мере допринос циља унапређењу равноправности између жена и мушкараца/девојчица и дечака, а сви индикатори који се односе на лица морају бити разврстани по полу.

За буџетске кориснике који су у буџетској 2017. години започели процес увођења родно одговорног буџетирања увођењем принципа родне равноправности кроз један програмски циљ (Табела 1), ове године обавеза се увећава за најмање још један програмски циљ и припадајуће програмске активности и индикаторе.

За буџетске кориснике који се у буџетској 2018. години први пут сусрећу са родно одговорним буџетирањем (Табела 2), обавеза подразумева увођење принципа родне равноправности у најмање један програмски циљ и припадајуће програмске активности. У складу са дефинисаним родно одговорним циљевима потребно је планирати и родно одговорне индикаторе, а сви индикатори који се односе на лица требало би да буду разврстани по полу.

У изradi предлога финансијског плана за 2018. годину, током постављања циљева и припреме програма, односно програмских активности, корисници буџетских средстава треба да користе релевантне националне стратегије и родно сензитивне податке и анализе, као што је Национална стратегија за родну равноправност за период од 2016. до 2020. године са Акционим планом за период од 2016. до 2018. године. Уколико нема релевантних анализа за ресор у коме буџетски корисник има надлежности, потребно је да се за 2018. годину планира израда ресорне односно секторске родне анализе, сходно члану 37. Закона о буџетском систему.

2. Послове координације активности у области техничке и стручне подршке увођењу родно одговорног буџетирања спровешће Министарство финансија, у сарадњи са Координационим телом за родну равноправност Владе Републике Србије и другим релевантним институцијама.

3. Саставни део овог плана чини Упутство за увођење родно одговорног буџетирања.

4. Овај план објавити на интернет страници Министарства финансија и доставити корисницима буџетских средстава из тачке 1. овог плана, као и Координационом телу за родну равноправност.

МИНИСТАР

др Душан Вујовић

УПУТСТВО ЗА УВОЂЕЊЕ РОДНО ОДГОВОРНОГ БУЏЕТИРАЊА

Република Србија је посвећена континуираном подизању квалитета управљања јавним финансијама које ефективно одговарају на потребе свих њених грађана и грађанки.

Родно одговорно буџетирање доприноси побољшању ефективности и транспарентности буџета и омогућава бољи увид у користи које жене и мушкарци имају од буџетских политика.

На основу предлога Министарства финансија и Координационог тела за родну равноправност Владе Републике Србије, 35 буџетских корисника на националном нивоу чине групу буџетских корисника који уводе елементе родно одговорног буџетирања у своје предлоге финансијских планова за 2018. годину, са пројекцијама за наредне две фискалне године.

Буџетски корисници обухваћеним планом подељени су у две групе.

Прву групу чини 28 буџетских корисника (Табела 1) који су у обавези да у својим финансијским плановима за 2018. годину обезбеде:

- формулацију бар једног додатног јасног циља који доприноси унапређењу равноправности између жена и мушкараца у одговарајућим програмима, односно да циљ који су препознали у 2017. години остаје, а да у буџету за 2018. годину уведу родну димензију у бар још један програмски циљ и припадајуће програмске активности.
- формулацију бар једне програмске активности у оквиру првобитног и додатног програма која ће допринети постизању циља унапређења равноправности између жена и мушкараца у одговарајућем програму;
- да сви индикатори који се односе на лица буду разврстани на жене и мушкарце, односно девојчице и дечаке.

Другу групу чини 7 буџетских корисника (Табела 2) који су у обавези да у својим финансијским плановима обезбеде:

- формулацију јасног циља који доприноси унапређењу родне равноправности у одговарајућим програмима;
- формулацију бар једне програмске активности у оквиру програма која ће допринети постизању циља унапређења равноправности између жена и мушкараца у одговарајућем програму;
- да сви индикатори који се односе на лица буду разврстани на жене и мушкарце, односно девојчице и дечаке.

С обзиром на то да се родно одговорно буџетирање уводи постепено, важно је да критеријуми за избор РОБ циљева буду ујединачени и усаглашени. У овом упутству утврђују се смернице за ваљану примену овог алата.

КОРАЦИ

Корисници буџетских средстава приликом планирања полазе од важеће организационе и функционалне структуре, као и надлежности корисника према Закону о министарствима. Затим, корисник средстава укршта своје програмске циљеве и планиране приоритете који се тичу родне равноправности са препознатим приоритетима у Националној стратегији за родну равноправност и припадајућем акционом плану, као и у другим доступним релевантним родним анализама и студијама.

Уколико не постоје већ доступни ваљани подаци о изворима, узроцима, последицама и опсегу родне неправедности у ресору који буџетски корисник покрива, потребно је предвидети израду родне анализе.

Родна анализа обухвата поступак прикупљања, анализе и тумачења родно сензитивних података у одређеној области, ради бољег разумевања препрека у остваривању родне праведности која је дефинисана законом у пракси, укључујући препреке у приступу јавним услугама или јавним добрима, неразумеваче различитих потреба и приоритета које одређене полне, старосне, образовне и друге карактеристике имају и на које буџетски корисник одговара својим политикама и програмима.

Родна анализа треба да послужи усвајању стратешког приступа у отклањању родних неправедности, односно улагању у оне приоритете у датој области или ресору, где ће програми који се финансирају остварити највећи помак у отклањању неправедности.

Препорука је да се родна перспектива уводи прво тамо где је највећи допринос родној праведности, на основу родне анализе односно доступних статистичких и аналитичких података, најјачи ефекат на отклањање неправедности и побољшање квалитета живота циљаних група жена или мушкараца, девојчица или дечака, уклањање родно заснованих неправедности и неједнаког приступа ресурсима, услугама и шансама.

Када је програмски приоритет изабран, буџетски корисник се опредељује за начин на који ће увести родно одговорно буџетирање. Могући су следећи начини:

1. Уродњавање или интеграција родне праведности у програме;
2. Посебна мера или афирмативна акција;
3. Редовна програмска активност, при чему су индикатори сада доступни по полу.

ИНДИКАТОРИ

Родно сензитивни индикатори треба да мере циљ, односно све његове битне димензије. Где год је могуће, родно сензитивни индикатори треба да прате суштинску промену која води ка жељеном циљу који доприноси родној праведности. Ако то није могуће, мерити утицај програма на жене и на мушкарце. У најмање пожељној варијанти, индикатори ће мерити обухват жена и мушкараца програмом.

Приликом описа сврхе програма потребно је навести и утицај на унапређење родне праведности укратко описати логику интервенције и навести користи програма за жене и-или за мушкарце. Такође је потребно сагледати полазно стање на основу садашњих података и укратко описати шта је проблем из угла родне неправедности и како изгледа успех, односно промењена ситуација. Неопходно је навести и све изворе података и анализе које су коришћене у аналитичком процесу. Уколико подаци који су потребни за родну анализу нису доступни, навести да ће 2018. година послужити за прикупљање почетних података.

Приликом навођења правног основа потребно је навести законе из области родне праведности (Закон о праведности полова, Закон о забрани дискриминације и др).

Приликом описа програма и образложења кључних активности и услуга које се спроводе, односно пружају, обавезно навести и активности/услуге које ће буџетски корисник спровести/пружити ради остваривања циља у коме је дефинисана родна компонента.

Постоје различити начини за „уродњавање“, односно укључивање родне перспективе у циљеве и индикаторе у оквиру програмске структуре:

1. Постављање посебног циља за жене или мушкарце са циљем смањења неправедности

Ово решење је пожељно тамо где се планира посебна, афирмативна мера која за циљ има смањење или уклањање неправедног положаја одређене групе. Пример овакве, циљане

интервенције могао би да се нађе у програмима за развој женског предузетништва, циљаним субвенцијама у пољопривреди на секторе у којима су жене заступљеније, нпр. ратарство, или укључивању жена у ИКТ, тј. тамо где се издвајају наменска средства која су усмерена на одређену групу за коју постоје докази да је мање заступљена, у горем положају, или се суочава са додатним баријерама у приступу.

Табела 1: Пример 1

Циљ 1	Повећати заступљеност жена уписаних на СТЕМ смерове				
Индикатор 1.	Назив: Стопа жена уписаних на СТЕМ смерове	Базна вред.	2018	2019	2020
	Коментар:				
Индикатор 2.	Назив: Стопа мушкараца уписаних на СТЕМ смерове	Базна вред.	2018	2019	2020
	Коментар:				

Табела 2: Пример 2

Циљ 1	Повећати заступљеност мушкараца који користе одсуство ради бриге о деци				
Индикатор 1.	Назив: Стопа мушкараца који користе одсуство ради бриге о деци	Базна вред.	2018	2019	2020
	Коментар:				
Индикатор 2.	Назив: Стопа жена које користе одсуство ради бриге о деци	Базна вред.	2018	2019	2020
	Коментар:				

2. Узимање у обзир питања рода

Узимање у обзир питања рода тамо где, на основу постојећих анализа, већ имамо доказе о томе да је неопходно да се пажња усмери на родне аспекте проблема који решавамо. Нпр. питање безбедности у саобраћају има веома изражену родну димензију која се често игнорише, као и спречавање ширења ХИВ/АИДС-а или рака грлића материце.

Табела 3: Пример 3

Циљ 1	Развити родно осетљив приступ безбедности у саобраћају				
Индикатор 1.	Назив: Број студија о родним аспектима безбедности у саобраћају	Базна вред.	2018	2019	2020
	Коментар:				
Индикатор 2.	Назив: Број родно осетљивих мера у Годишњем плану безбедности	Базна вред.	2018	2019	2020
	Коментар:				

3. Диференцирање циљева и индикатора тако да се експлицитно односе на жене и мушкарце

Где год се циљ односи на лица, грађане или запослене, интервенција подразумева експлицитно навођење чињенице да се циљ заправо односи на мушкарце и жене, грађанке и грађане, девојчице и дечаке и сл.

У том случају индикатори треба да буду разложени по полу и другим релевантним демографским карактеристикама које су битне за родну анализу или анализу ефеката политика уопште. Напомена: добра је пракса да се паралелно изражава и апсолутна вредност (број) уз проценат, тамо где је јединица мере иначе изражена у %.

Табела 4: Пример 4

Циљ 1	Повећати запосленост незапослених жена и мушкараца кроз укључивање у мере активне политике запошљавања				
Индикатор 1.	Назив: Стопа запослености жена	Базна вред.	2018	2019	2020
	Коментар:				
Индикатор 2.	Назив: Стопа запослености мушкараца	Базна вред.	2018	2019	2020
	Коментар:				

СМЕРНИЦЕ ЗА УВОЂЕЊЕ РОДНО ОДГОВОРНОГ БУЏЕТИРАЊА НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

У оквиру спровођења реформе јавних финансија започет је процес унапређења програмског модела буџета кроз увођење принципа родно одговорног буџетирања у буџетски процес. До 2020. године предвиђено је да се заокружи процес постепеног увођења родно одговорног буџетирања за све буџетске кориснике на свим нивоима власти, сходно члану 16. став 1. Закона о изменама и допунама Закона о буџетском систему („Службени гласник РС”, број 103/15), путем плана његовог постепеног увођења **који доноси покрајински секретаријат за финансије, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе**. Имајући у виду наведену законску одредбу потребно је да надлежни орган локалне власти на годишњем нивоу донесе план за увођење родно одговорног буџетирања којим ће одредити кориснике буџетских средстава који ће у својим финансијским плановима дефинисати најмање један родно одговоран циљ и одговарајуће индикаторе који адекватно мере допринос циља унапређењу равноправности између жена и мушкараца, у оквиру једног или више програма или програмских активности.